

kennis kunde kunst

over sterven afscheid overgang
over verlichting van lijden
over samen leren

In Company-Trainingen

Januari 2008

Adviesraad

Mw. Ineke Breugem, organisatiedeskundige, voorzitter Adviesraad Leerhuizen Palliatieve Zorg
Mw. Geeske Hofstra, geestelijk verzorger, Zon en Schild, Amersfoort
Mw. Moniek van Jaarsveld, raad van bestuur van Stichting Warande te Zeist, De Open Ankh
Mw. Bernadette Michels, locatiemanager Loevestein, Florence, Den Haag
Dhr. Jeroen Schackman, locatiemanager verpleeghuis Nebo, Den Haag
Mw. Anneloes van Staa, lector bij de Hogeschool Rotterdam en universitair docent, Instituut voor
Beleid & Management Gezondheidszorg (Erasmus MC)
Vacature, de Compaan, Rijswijk

Bestuur Leerhuizen Palliatieve Zorg

Dhr. mr. Drs. A.J. Modderkolk, voorzitter
algemeen secretaris De Open Ankh, Soesterberg
Dhr. drs. M.N.M. Scholten, penningmeester
lid Raad van Bestuur LAURENS, Rotterdam
dhr Jim van Geest MBA-H MHCM
lid Raad van Bestuur Florence, Den Haag
Dhr. mr G. van Barneveld,
Voorzitter Vrijwilligers Terminale Palliatieve Zorg (VTPZ), Bunnik

Stichting Leerhuizen Palliatieve Zorg

Directie Frans P.M. Baar, verpleeghuisarts
Secretariaat drs Fineke Struijlaart
p/a Groene tuin 1
3078 KA Rotterdam
T 010 – 4798 621
F 010 – 4798 629
E info@leerhuizenpalliatievezorg.nl
I www.leerhuizenpalliatievezorg.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting Palliatieve Zorg

Inleiding

Palliatieve Zorg is in de afgelopen tien jaren volop in de belangstelling komen te staan. Als genezing niet meer mogelijk is kunnen wij nog steeds heel veel voor elkaar betekenen. Tijdens de laatste fase van het leven vragen verlichting van pijn en andere symptomen, het bieden van zorg en veiligheid en het ruimte maken voor afronding en afscheid, in toenemende mate onze aandacht.

Het besef groeit dat wat wij leren in de begeleiding van stervenden en hun naasten, van grote waarde is, ook voor andere patiënten die chronisch ziek zijn en zelfs voor patiënten die verkeren in een fase waarin alles wordt gedaan om genezing te bereiken.

In de begeleiding van kwetsbare patiënten en hun naasten kunnen hulpverleners en de instellingen/organisaties waarbinnen zij werkzaam zijn, veel leren. Leren over ziektes en hun symptomen, leren over eigen talenten, en over de manier waarop wij door een betere organisatie, een heldere ethiek en een goede communicatie deze zorg steeds verder kunnen verdiepen en verbeteren.

Leerhuizen Palliatieve Zorg

Leerhuizen Palliatieve Zorg kent drie hoofddoelstellingen:

1. Het ontwikkelen en geven van praktijkgerichte, ambachtelijke cursussen, trainingen en stages om zo een bijdrage te geven aan de verbetering van de palliatieve zorg voor mensen die gaan sterven en voor hun naasten. Kern van ons onderwijs is de praktijk.

Alle aspecten die van belang zijn voor een goede palliatieve zorg komen aan de orde:

- somatische symptomen
- psychische (intellectuele en emotionele) aspecten
- de sociale, spirituele en levensbeschouwelijke aspecten van het lijden van de patiënt en hun naasten
- organisatorische aspecten: hierin wordt aandacht besteed aan aspecten als: coördinatie en samenwerking, zorg voor de zorgenden, zorgplanbesprekingen, gebruik van Zorgpad voor de stervenden
- ethische kwesties
- communicatieve aspecten.

Het aanbod van Leerhuizen Palliatieve Zorg is breed en richt zich op de diverse disciplines die bij deze zorg zijn betrokken, alsmede op publiek (patiënten, naasten en geïnteresseerden) die nog niet direct met zorg te maken hebben.

2. Teaching the teacher in palliatieve zorg: Cursussen en trainingen ontwikkelen en geven aan mensen die - werkzaam in de palliatieve zorg – hun ervaring ook als docent willen inzetten.
In samenwerking met Ruthmarijke Smeding, educatief specialist en rouwtherapeut wordt een cursus aangeboden die hulpverleners met dagelijkse ervaring in Palliatieve zorg en met enige ervaring in onderwijs, wil ondersteunen om hun onderwijs verder te verbeteren. Deze cursus is reeds vele keren internationaal gegeven en wordt met name ook in Liverpool in het instituut van prof John Ellershaw jaarlijks gegeven.
3. Leerhuizen Palliatieve Zorg streeft naar een landelijk netwerk van Leerhuizen: Instellingen met grote ervaring in de palliatieve zorg, die de functie van kenniscentrum voor hun regio willen vervullen en die het leermodel van Leerhuizen Palliatieve Zorg willen overnemen.

Leermodel van Leerhuizen Palliatieve Zorg

In Leerhuizen Palliatieve Zorg kunnen cursisten aan de hand van casussen uit elkaars praktijk ontdekken dat palliatieve zorg een vak kan zijn. Samen met anderen wordt gewerkt aan vergroting van de eigen kennis kunde kunst. Het samen aanleren van in de praktijk getoetste protocollen en richtlijnen leidt tot betere zorg en meer plezier in het werk.

Het samen werken aan een heldere visie op de zorg, meer bewustzijn van de betekenis van uitingen van de patiënten en hun naasten, en de eigen betrokkenheid vergroot de ervaring en scherpt het intuïtieve handelen aan. Een betere kwaliteit van zorg is hiervan het gevolg. Hulpverleners kunnen hun werk beter aan en krijgen meer voldoening in wat zij voor de ander mogen betekenen.

Specifiek voor Leerhuizen Palliatieve Zorg is dat alle onderwijs op een interactieve wijze wordt gegeven, waarbij door de docenten de leerstijlen van de cursisten zoals die in het leermodel van KOLB zijn beschreven, op een toegepaste wijze worden aangesproken. Alle cursussen zijn interactief en in alle cursussen zal worden uitgegaan van casuïstiek welke kan worden ingebracht door zowel de cursisten als de docenten.

Citaten cursisten over diverse cursussen van LPZ:

*“Nu heb ik weer zicht gekregen op wat er allemaal nodig is om goede zorg te geven”,
“Behalve dat ik nu ineens meer farmacotherapeutische kennis heb, kreeg ik vandaag ook een training in empathie”, “Ambachtelijk onderwijs in optima forma: uit de praktijk voor de praktijk”, “Nu heb ik weer lol in mijn werk”, “Ik voel me minder afhankelijk van mijn leidinggevende, ik kan ook zelf mijn werk veranderen”, “Behalve meer zicht op verlichting van lijden, heb ik meer zicht hoe ik de zorg moet organiseren”, “Mijn beste cursus ooit!”(een apotheker),*

In Company-Trainingen

Naast het uitgebreide cursusprogramma is het ook mogelijk om een op maat gemaakte In Company-training samen te stellen. Deze training ondersteunt

daarmee de specifieke wensen die binnen uw organisatie leven t.a.v. de ontwikkeling van palliatieve zorg.

Kwaliteiten van docenten en adviseurs van Leerhuizen Palliatieve Zorg

- De docenten hebben allen een grote actuele praktijkervaring in de Palliatieve zorg, zij zijn allen werkzaam in units Palliatieve zorg in ziekenhuizen of verpleeghuizen of werkzaam in een hospice.
Zij hebben allen specifieke opleidingen in de palliatieve zorg gevolgd en velen van hen hebben daarin diploma's (oa in Cardiff, Amsterdam of Utrecht) behaald.
Veel docenten zijn betrokken bij de ontwikkeling van landelijke of internationale richtlijnen en protocollen in de palliatieve zorg. Diverse zijn ook actief betrokken bij research.
Alle docenten hebben specifieke cursussen gevolgd om dit onderwijs te kunnen geven, zoals Teaching the Teacher in Palliatieve Zorg.
- Enkele docenten waren en zijn betrokken bij de ontwikkeling en opzet van units Palliatieve zorg, het schrijven van kwaliteitsrichtlijnen voor de palliatieve zorg. Daarnaast hebben zij management en bestuurservaring.

In Company-Trainingen

Training op maat

Er zijn situaties waarin een In Company-training effectiever aan de gestelde leerdoelen tegemoet komt dan een reguliere training. Alle specifieke kwesties die van belang zijn voor de desbetreffende afdeling kunnen hierbij aan bod komen. Bijkomend positief effect is ook dat het groepsproces gestimuleerd wordt.

Daarom is het mogelijk om bij Leerhuizen Palliatieve Zorg een training op maat samen te stellen.

Voor het samenstellen van deze training kan er een keuze worden gemaakt uit de hieronder genoemde onderwerpen. Het is ook mogelijk om een specifieke cursus voor uw organisatie te laten ontwikkelen.

Onderwerpen

Algemeen

- Kenmerken van palliatieve zorg: definities, historie, waarom samen werken, aspecten voor een beleidsplan
- Vrijwilligers en palliatieve zorg: de ontwikkeling van vrijwilligersbeleid in de palliatieve zorg
- Van cure naar care, de overgang van de patiënt van thuis en ziekenhuis naar een palliatieve unit of hospice.

Psychosociale aspecten

- Angst en verdriet van de patiënt
- Meer aandacht voor de naasten, hoe krijgen zij rust en hoe blijven zij meedoen
- Gebruik van de stamboom
- De 'moeilijke' familie

Spirituele aspecten

- Aandacht voor religie en andere (niet godsdienstige) levensbeschouwingen
- Aandacht voor levensloop
- Beleving en bezieling: waarom houden het wel of niet vol
- Samen afscheid nemen

Nazorg

- Aandacht voor rouw bij de patiënt en diens naasten (partner, kinderen, ouders)
- Verdriet en rouw van de hulpverleners
- Afscheid en afscheidsrituelen

Pijn en andere symptomen

- Het begrip 'totale' pijn
- Diagnostiek en behandeling van pijn en ander symptomen (misselijkheid en braken, dyspnoe, hik, jeuk, etc)
- Minder eten en drinken, wat doe je wel en wat doe je er niet aan
- Complementaire zorg
- Gebruik van pompen: indicaties en handreikingen voor de praktijk
- Technische handelingen: hypodermoclyse, ascitespunctie, palliative care kit

Communicatie

- Basisvaardigheden communicatie
- Het slecht-nieuwsgesprek
- Het belang van kleine zinnestjes
- Communicatie met mensen die zich niet goed kunnen uiten
- Aandacht voor machteloosheid van de hulpverleners

Organisatie

- Het belang van anticiperen, coördinatie en continuïteit
- De hulpverlener als loods of ceremoniemeester
- Zorgvisie, zorgplanning, zorgplan (papier of ECD)
- Gebruik van een zorgpad voor terminale patiënten en hun naasten
- Zorg voor zorgenden, programma (Individueel, groepen, cultuur van zorg voor zorgenden), de rol van een speciale functionaris, implementatie en uitvoering
- Welke specifieke kwaliteitsrichtlijnen, hoe passen zij binnen het 'brede' kwaliteits-systeem dat leidt tot een kwaliteitskeurmerk
- Hoe zet je een unit Palliatieve Zorg op? Schrijven van een plan, fondsenwerving, de bouw, etc

Ethiek

- Medische beslissingen rond levenseinde: stoppen van medisch zinloze en/of door de patiënt niet meer gewenste behandelingen, vocht en voeding, sedatie en euthanasie
- Overweldigende symptomen, hoe denken en handelen we als we aan de grenzen van onze mogelijkheden zijn gekomen

Specifieke doelgroepen

- Palliatieve zorg en dementie
- Palliatieve zorg voor patiënten met NAH
- Palliatieve zorg bij patiënten met niet-aangeboren hersenletsel
- Palliatieve zorg en allochtonen

Procedure

Om tot een juiste samenstelling van uw In-Company-training te komen, spreken wij uw wensen en leerdoelen eerst met u door. Bezien zal worden of uit de reeds bestaande onderwerpen van Leerhuizen Palliatieve Zorg een keus gemaakt kan worden, dan wel of een specifieke cursus ontwikkeld respectievelijk aangepast kan worden.

Het is ook mogelijk dat er voor uw vraag of behoefte kan worden volstaan met een advies of andere vorm van ondersteuning.

Duur van de training

De duur van de scholing is afhankelijk van de vraag/leerwensen en kan variëren van minimaal twee uur tot enkele dagen. Leerhuizen Palliatieve Zorg hanteert per onderwerp een specifieke tijdsduur die nodig is om het gewenste effect te bereiken. Afhankelijk van het onderwerp en de vorm kan bepaald worden of het wenselijk/noodzakelijk is om vervolg- of terugkomdagen te organiseren.

Een training wordt afgesloten met een evaluatiegesprek om te toetsen of de leerdoelen zijn bereikt.

Groepsgrootte

Gezien de interactieve vorm van het onderwijs wordt meestal gewerkt met groepen van maximaal 16 deelnemers. Afhankelijk van onderwerp en/of groepsgrootte zal Leerhuizen bepalen of de scholing door meer dan 1 docent gegeven zal worden.

In onderling overleg wordt, afhankelijk van het onderwerp, de groepsgrootte vastgesteld.

Voor wie?

In Company-Trainingen kunnen worden aangevraagd door professionele organisaties voor alle disciplines, werkzaam in de gezondheidssector.

Ook publieksavonden kunnen desgewenst op locatie worden aangeboden.

Kosten en Betalingscondities

1. Ten aanzien van voorbereiding

Aan het eerste gesprek zijn geen kosten verbonden. Voor vervolggesprekken wordt een tarief van € 150,-- per uur gerekend¹. Dit is exclusief de reiskosten.

Het eerste in rekening te brengen uur zal niet in rekening gebracht worden indien er een opdracht volgt uit de voorbereidende gesprekken.

2. Ten aanzien van onderwijs

- a. Leerhuizen Palliatieve Zorg hanteert voor de standaard-cursussen een tarief dat gelijk is aan de prijzen die gelden voor de cursussen welke in het Leerhuis Groene tuin 1 in Rotterdam worden gegeven. Deze tarieven zijn inclusief overhead, onderwijsmateriaal, voorbereiding door de docent en de reistijd en reistijd van de docent(en). Er geldt een maximum van 16 cursisten per cursus.
- b. Indien er een verzoek is voor een cursus op maat zal na een voorbereidingsgesprek een offerte gemaakt worden.
- c. Per cursus geldt een maximum van 16 cursisten per dagdeel.

3. Catering en ruimte

Deze wordt in onderling overleg tussen opdrachtgever en Leerhuizen Palliatieve Zorg ingericht. De kosten hiervan worden gedragen door de opdrachtgever.

4. Onderwijsmateriaal

Dit wordt door Leerhuizen Palliatieve Zorg samengesteld en wordt aan het begin van de cursus aan de cursisten uitgereikt.

5. Verblijfskosten

Indien de docenten vanwege de locatie of in verband met een meerdaagse cursus op locatie dienen te verblijven zullen de hieraan verbonden kosten aan de opdrachtgever worden doorbrekend.

6. Betalingscondities

De aanvragende instelling ontvangt een offerte met de gemaakte afspraken en de verbonden kosten. Deze dient getekend teruggestuurd te worden ter

¹ Prijspeil januari 2008

bevestiging van de opdracht. Bij annulering hierna wordt door de instelling een bedrag van € 150,- administratiekosten in rekening gebracht.

Na afloop van de cursus wordt een factuur verzonden. Indien sprake is van een cursus die langer dan 6 dagdelen duurt, behoudt Leerhuizen Palliatieve Zorg zich het recht voor om halverwege de cursus een factuur voor 50% van de kosten te sturen.

De opdrachtgever verplicht zich om binnen 15 dagen na ontvangst van de factuur het overeengekomen bedrag over te maken aan Leerhuizen Palliatieve Zorg.

7. Annuleren

Indien de opdrachtgever de opdracht annuleert geldt wel het tarief zoals gesteld ten aanzien van de voorbereidingskosten.

In geval van overmacht kan Leerhuizen Palliatieve Zorg het afgesproken programma annuleren. In overleg wordt een nieuw moment gezocht of een alternatief uitgewerkt.

In geval van niet naleven van de hierna genoemde voorwaarden, heeft Leerhuizen Palliatieve Zorg het recht de afgesproken scholing te annuleren, dan wel af te breken. De reeds gemaakte kosten zullen dan in rekening gebracht worden bij de opdrachtgever.

Praktische voorwaarden en zaken

1. De aanvragende instelling regelt

Een aangepast lokaal

Materiaal (flip-over, overheadprojector en projectiescherm)

Koffie, thee, water en frisdranken

Presentielijsten

Bekendmaking in de instelling

De namen van alle cursisten richting Leerhuizen Palliatieve Zorg

2. Leerhuizen Palliatieve Zorg regelt

Voldoende onderwijsmateriaal (programma en hand-outs voor alle cursisten)

Lap-top en beamer

Kennistoetsen voor en na de cursus (indien afgesproken)

Evaluatieformulieren

Certificaten van aanwezigheid

Accreditatie (indien afgesproken)

Chocolade

Contact

Bel of mail om een afspraak te maken naar:

Stichting Leerhuizen Palliatieve Zorg

p/a Groene Tuin 1
3078 KA Rotterdam

T + 31 (0)10 – 4798621

F + 31 (0)10 – 4798629

Postbank 4608701

E info@leerhuizenpalliatievezorg.nl

I www.leerhuizenpalliatievezorg.nl

KVK 32100926